

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจากสังคมชนบท กลายเป็นสังคมเมือง จากการผลิตภาคเกษตรกรรมมาเป็นภาคอุตสาหกรรม มีการพัฒนาด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านวิทยาการ เทคโนโลยี การสื่อสาร และด้านอื่น ๆ อีกมากมาย แต่สิ่งเหล่านี้เป็นการพัฒนาทางด้านวัตถุเพียงอย่างเดียว ส่วนในด้านจิตใจของคนในสังคมนั้นกลับมีทิศทางในทางตรงกันข้ามมีแนวโน้มที่จะลดลง การเพิ่มขึ้นของประชากรได้มีส่วนทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น ที่อยู่อาศัย การศึกษา การประกอบอาชีพ การสาธารณสุขเป็นต้น จึงทำคนในสังคมล้วนแต่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้ง ขาดการเสียสละให้กับส่วนรวม ขาดการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงทำให้คนในสังคมขาดความสัมพันธ์กัน อยู่กันแบบต่างคนต่างอยู่ ดังนั้นสังคมในปัจจุบัน จึงมีความวุ่นวาย และเกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นมากมาย ปัญหาที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบโดยตรงต่อสังคมก็คือ ปัญหาอาชญากรรม ยิ่งในสถานการณ์ในปัจจุบันที่สภาพเศรษฐกิจตกต่ำ การที่ชาวชนบทอพยพเข้ามาสู่เมืองเพื่อทำงานซึ่งทำให้เกิดการแย่งงานกันเกิดขึ้น และเกิดการว่างงาน ประชาชนมีความยากจนต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดของตนเองและครอบครัว ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวยิ่งเป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้ปัญหาอาชญากรรมทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยในทัศนะของนักวิชาการในแต่ละสาขาได้ให้ทัศนะต่อสภาพพจน์ของปัญหาอาชญากรรมซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

นักรัฐศาสตร์ ได้ให้ความเห็นว่า ปัญหาอาชญากรรมมีสาเหตุมาจากการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายปกครองและตำรวจไม่มีประสิทธิภาพ

นักเศรษฐศาสตร์ ได้ให้ความเห็นว่า ปัญหาอาชญากรรมเกิดขึ้นเพราะปัญหาความอดอยาก และความยากจนของประชาชน

นักจิตวิทยา ได้ให้ความเห็นว่า ปัญหาอาชญากรรมเกิดขึ้นเพราะความคับแค้นทางด้านจิตใจ เกิดสุขภาพจิตไม่ดี เป็นโรคจิต โรคประสาท และบุคลิกภาพแปรปรวน

นักชีววิทยา ได้ให้ความเห็นว่า ปัญหาอาชญากรรมเกิดขึ้นเพราะความผิดปกติทางพันธุกรรม รูปร่าง ยีนส์ ต่อมาในร่างกายผิดปกติ หรือมองจากรูปร่างทางโครงสร้างในลักษณะเกิดมาเป็นใจ

นักสังคมวิทยา ได้ให้ความเห็นว่า ปัญหาอาชญากรรมเกิดขึ้นเพราะสภาพปัญหาสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

ขณะที่อาชญากรรมในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไป คือจะมีความสลับซับซ้อนของการประกอบอาชญากรรมมากขึ้น มีลักษณะของอาชญากรรมชั้นสูง มีการรวมกลุ่มในลักษณะองค์กรอาชญากรรมหรือเครือข่ายอาชญากรรมที่มีการข้ามชาติไปก่ออาชญากรรมมากขึ้น ตลอดจนความรุนแรงและผลกระทบของอาชญากรรมจะมีมากกว่าในอดีตที่ส่วนใหญ่มักเป็นอาชญากรรมพื้นฐาน ไม่มีความสลับซับซ้อน ผู้ประกอบอาชญากรรมมักมีจำนวนน้อย เป็นผู้ที่มีการศึกษาน้อย หรือเป็นผู้ด้อยโอกาสในสังคม และไม่มีการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการประกอบอาชญากรรม นอกจากนี้อาชญากรรมในปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ในการกระทำความผิดมากขึ้น และผู้ประกอบอาชญากรรมอาจจะไม่ใช่ผู้ที่ไม่มีการศึกษาสูงหรือผู้ด้อยโอกาสทางสังคมอีกต่อไป ในบางครั้งอาจเป็นผู้ที่มีการศึกษาดีหรือมีโอกาสทางสังคมที่ดี อาทิ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อาชญากรรมคอปกขาว เป็นต้น

ตารางที่ 1.1

รายงานผลการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและจับคดีค้างเก่า
ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล

ประเภทความผิด (%จับกุม)	รับแจ้ง	จับ	ผู้ต้องหา (คน)	คดีค้างเก่า		รวมจับ (คดีค้างเก่า)	
				จับ (คดี)	ผู้ต้องหา (คน)	จับ (คดี)	ผู้ต้องหา (คน)
1. คดีอุกฉกรรจ์สะเทือนขวัญ	1,008	297	431	197	253	494	684
2. คดีชีวิต ร่างกาย และเพศ	5,806	1,395	1,874	1,491	1,699	2,886	3,573
3. คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	17,419	3,474	4,162	1,220	1,374	4,694	5,536
4. คดีที่นำสนใจ	12,969	735	895	352	378	1,087	1,273
5. คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย	56,764	56,718	79,190				
รวม	93,966	62,619	86,552	3,260	3,704	9,161	11,066

ที่มา: <http://www.metropol.police.go.th/>

จากตารางรายงานผลการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและจับคดีค้างเก่าของกองบัญชาการตำรวจนครบาลตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2548-15 กรกฎาคม 2549ข้างต้นทำให้เห็นว่าจำนวนอาชญากรรมที่เพิ่มมากขึ้นในสังคมไทยและมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งเป็นตัวที่แสดงให้เห็นถึงความสูญเสีย ความเสื่อมโทรมของสังคม และความเสื่อมโทรมของศีลธรรม นอกจากนี้ยังนำมาซึ่งความสูญเสียทั้งทรัพยากรของประเทศไม่ว่าจะเป็น ด้านประชากรที่ต้องสูญเสียชีวิตไปจากการที่ต้องตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ด้านงบประมาณที่ต้องนำไปใช้ในการป้องกันอาชญากรรม

ปัญหาอาชญากรรมถือเป็นปัญหาที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ เนื่องจากรัฐจะต้องนำงบประมาณเป็นจำนวนมากเพื่อที่จะมาใช้ในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม แทนที่จะนำงบประมาณไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาประเทศในด้านอื่น ๆ ซึ่งโดยปกตินั้นการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การรักษาความสงบเรียบร้อยปลอดภัยของสังคม เป็นหน้าที่โดยตรงของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่เนื่องจากการขยายตัวของประชากรและการขยายตัวของเมืองจึงทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถที่จะดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย และป้องกันอาชญากรรมได้อย่างทั่วถึง รวมถึงปัญหาที่เกิดจากตัวของเจ้าหน้าที่เองที่ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน และการขาดกำลังเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งตรงจุดนี้เองจึงทำให้อาชญากรได้อาศัยโอกาสนี้ในการประกอบอาชญากรรม

ดังนั้นการแก้ปัญหาอาชญากรรมทั้งในปัจจุบันและอนาคต จำเป็นที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมมือกันและเพิ่มบทบาทให้มากขึ้นทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน โดยเฉพาะภาคประชาชนที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขตั้งแต่ระดับพื้นฐานอย่างเช่น ส่งเสริมให้มีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนหรือท้องถิ่นในการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม และจัดให้มีกิจกรรมการพัฒนาปัญหาอาชญากรรมไปพร้อม ๆ กัน โดยที่ภาครัฐเป็นฝ่ายกำหนดนโยบาย มาตรการที่สอดคล้องกัน รวมถึงสนับสนุนงบประมาณที่ต้องใช้ในการแก้ปัญหา ทั้งนี้เพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพ

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาของสังคมที่สำคัญซึ่งในปัจจุบันได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นเป็นลำดับ และปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาที่ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นตั้งแต่ระดับครอบครัวจนกระทั่งถึงระดับชุมชน ควรที่จะให้ความสนใจ และร่วมมือกันในการป้องกันอาชญากรรมไม่ควรถือว่าเป็นหน้าที่หลักของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพียงฝ่ายเดียว ดังนั้นการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นได้จึงต้องอาศัยการร่วมมือกัน

ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาการนำมาตรการการป้องกันอาชญากรรมโดยชุมชนมาใช้ในพื้นที่ของสถานีตำรวจนครบาล บุคคโล การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาถึงบทบาทของชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการป้องกันอาชญากรรม โดยที่ยึดชุมชนเป็นหลักในการศึกษา เนื่องด้วยการดำเนินการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจนครบาล บุคคโลได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2531 เป็นต้นมา ทำให้งานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจนครบาลบุคคโลได้มีผลการปฏิบัติดีขึ้นมาตลอด โดยมีประชาชนในพื้นที่ที่มีความพึงพอใจในงานชุมชนสัมพันธ์เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้มีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและยาเสพติด การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชน รวมถึงมีความสัมพันธ์อันดีและลดช่องว่างระหว่างตำรวจกับประชาชนในพื้นที่ ชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์สถานีตำรวจนครบาลบุคคโลในการดำเนินงานที่ผ่านมาเป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไปในพื้นที่และผู้บังคับบัญชา จนได้รับรางวัลเป็นชุดปฏิบัติการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ดีเด่นจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติมาแล้ว 3 ครั้งในปี พ.ศ. 2534, พ.ศ. 2538 และปี พ.ศ. 2547 (เอกสารบรรยายสรุปผลการปฏิบัติงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์สถานีตำรวจนครบาลบุคคโล, 2549, น. 1) ซึ่งการศึกษาครั้งนี้จะนำไปสู่ความเข้าใจและแนวทางที่จะส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมและใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมและงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ของประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ความรับผิดชอบสถานีตำรวจนครบาลบุคคโล
2. เพื่อศึกษาระดับทัศนคติการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม
3. เพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตบุคคโลในการป้องกันอาชญากรรม

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่ของสถานีตำรวจนครบาล บุคคโล ซึ่งพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลบุคคโลตามเอกสารบรรยายสรุปผลการปฏิบัติงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์สถานีตำรวจนครบาลบุคคโล (2549, น. 9) กล่าวว่า มีพื้นที่ประมาณ 5 ตารางกิโลเมตรเป็นย่านชุมชนมีชุมชน 12 ชุมชน โดยได้แบ่งพื้นที่ในการปฏิบัติงานออกเป็น 4 เขต ดังนี้

เขตที่ 1 มี 5 ชุมชน ประกอบด้วย ชุมชนแซ่ซิมสวนบน ชุมชนสายสัมพันธ์ ชุมชนสองร้อยห้อง ชุมชนรวมพลัง และชุมชนสนามแดง

เขตที่ 2 มี 2 ชุมชนประกอบด้วย ชุมชนไกรบ่อพัฒนา และชุมชนตรอกสะพานยาว

เขตที่ 3 มี 3 ชุมชนประกอบด้วย ชุมชนตรอกมะนาวหวาน ชุมชนเจริญนคร 66 และชุมชนวัดดาวคะนอง

เขตที่ 4 มี 2 ชุมชนประกอบด้วย ชุมชนรุ่งอรุณ และชุมชนสุขสวัสดิ์

โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชน ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สถานีตำรวจนครบาล บุคคโล และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานด้านตำรวจชุมชนสัมพันธ์และการป้องกันอาชญากรรม

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ทัศนะ หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมว่าจะเป็นไปได้ในรูปแบบใด

การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง ความร่วมมือของกลุ่มประชาชนที่มีความสัมพันธ์ในท้องถิ่นเดียวกัน ในการที่จะรับผิดชอบและกระทำบางสิ่งบางอย่างในชุมชน

การป้องกันอาชญากรรม หมายถึง การลดช่องทางหรือโอกาสในการกระทำผิดหรือการประกอบอาชญากรรม

ชุมชน หมายถึง กลุ่มประชาชน ผู้นำชุมชน และผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลบุคคโล

อาชญากรรม หมายถึง การกระทำที่ก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อสังคมส่วนรวมโดยกฎหมายที่ใช้ในขณะนั้นบัญญัติว่าเป็นความผิดและได้กำหนดบทลงโทษไว้สำหรับผู้กระทำผิด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมและงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ของประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ความรับผิดชอบสถานีตำรวจนครบาลบุคคโล
2. ทราบถึงระดับทัศนะการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลบุคคโล
3. ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการป้องกันอาชญากรรมในเขตบุคคโล การพัฒนางานชุมชนสัมพันธ์

4. สามารถใช้ผลการศึกษาเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย เรื่องที่เกี่ยวกับงานตำรวจ
ชุมชนสัมพันธ์แก่ผู้ที่สนใจต่อไป